

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук

Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» /
С3 Міжнародні відносини

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету /директор інституту

(до якого відносяться спеціальності)

Начальник НМВ

Ірина ГАБРО

Олександр ШЕВЧУК

Олександр ШЕВЧУК

Ірина ГАБРО

Анастасія ХМЕЛЬ

Євгенія ПОСТИКІНА

Миколаїв – 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Аналіз зовнішньої політики	
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини» / С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»/ С 3 Міжнародні відносини	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Міжнародні відносини (з вивченням двох іноземних мов)	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	вибіркова	
Курс навчання	4	
Навчальний рік	2025-2026	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	8	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	32	
	48	
	100	
Відсоток аудиторного навантаження	44 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета дисципліни: є вивчення теоретико-методологічних засад, сутності, характеру та основних функцій аналізу зовнішньої політики; ознайомлення з історією зародження і розвитку зовнішньополітичної аналітики, основними етапами та принципами її проведення, формування у студентів знання про зовнішню політику держави як основну складову міжнародних відносин.

Завдання курсу:

- сформуванню знань про методи аналізу зовнішньої політики, які дозволять здійснювати її загальний аналіз на прикладі конкретної країни;
- ознайомлення студентів з основними чинниками, які впливають на процес формування зовнішньої політики;
- навчити встановлювати зв'язки між поточними подіями, знати засади зовнішньої політики, національні інтереси та поточний стан зовнішньополітичного курсу країн світу та України.

Очікувані результати навчання.

Студент повинен знати:

- предметну область та розуміння професійної діяльності (ЗК 4);
- національні інтереси України на міжнародній арені (СК 8);
- природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародними акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці (РН 03);
- природу та механізми міжнародних комунікацій (РН 05);
- структуру, типи та функції зовнішньої політики;
- механізм вироблення і реалізації зовнішньої політики.

Студент повинен вміти:

- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя (ЗК 2);
- працювати в міжнародному контексті (ЗК 5);
- застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 7);
- виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій (СК 1);
- здійснювати комунікацію та інформаційно-аналітичну діяльність у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами) (СК 12);

- аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини (СК 13).
- збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій (РН 8);
- здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні (РН 11);
- використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій (РН 14).

3. Програма навчальної дисципліни
Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Сутність термінів «політика», «зовнішня політика», «аналіз ЗП» та проблема їх наукового дефініювання	2	2	6
2	Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку	2	2	5
3	Зовнішня політика і зовнішньополітична діяльність: середовище і суб'єкти	2	2	6
4	Методологічні основи аналізу зовнішньої політики держав; методи, прийоми, засоби аналітичних досліджень зовнішньої політики	2	2	6
5	Природа і функціональність зовнішньої політики	2	2	6
6	Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави	2	4	6
7	Національний інтерес як основа зовнішньої політики держави	2	4	6
8	Еліта та її вплив на політику держави	2	2	6
9	Інституційний механізм реалізації зовнішньої політики		4	7
10	Ідеологічні концепції і доктрини у зовнішній політиці	2	4	5
11	Інструменти зовнішньої політики	4	4	6
12	Зовнішньополітичний потенціал держави	2	2	6
13	Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень	4	4	5

14	Роль розвідувальних служб у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави	2	6	5
15	Зовнішньополітична тактика та стратегія	2	2	5
16	Зовнішньополітичний аналіз в структурі органів управління		2	7
17	Роль «мозкових центрів» у розвитку зовнішньої політики	2		7
	Всього за курсом	32	48	100

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	<p>Сутність термінів «політика», «зовнішня політика», «аналіз ЗП» та проблема їх наукового дефініювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка понять «політика» та «зовнішня політика». Співвідношення зовнішньої і внутрішньої політики держави. 2. Дефініювання зовнішньої політики у працях Дж. Франкела, В. Веллейса, П. Мак-Гоуена. Класифікаційні схеми Й. Беллерса, Я. Петрася, Дж. Розенау 3. Тракткування поняття «аналіз ЗП»
2	<p>Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи становлення аналізу зовнішньої політики та їх сутність. 2. Виклики глобалізації для аналізу зовнішньої політики. Співвідношення традиційної та нової парадигм у аналізі зовнішньої політики. 3. Основні вітчизняні та зарубіжні аналітичні осередки та школи
3	<p>Зовнішня політика і зовнішньополітична діяльність: середовище і суб'єкти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції зовнішньої політики 2. Критерії ефективності зовнішньополітичної діяльності. 3. Суб'єкти зовнішньої політики. Концепція «акторів».
4	<p>Методологічні основи аналізу зовнішньої політики держав; методи, прийоми, засоби аналітичних досліджень зовнішньої політики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологічні підходи та вимоги до аналізу зовнішньої політики держав. 2. Класифікація аналітичних методів у зовнішній політиці.
5	<p>Природа і функціональність зовнішньої політики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення понять «світове лідерство» і «світове панування». 2. Характерні риси держави – світового лідера.
6	<p>Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивні (фізичні) чинники, що визначають зміст зовнішньої політики держави 2. Суб'єктивні (нефізичні) чинники, що визначають зміст зовнішньої політики держави

7	<p>Національний інтерес як основа зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття “національний інтерес”, його складові. 2. Способи і форми реалізації національного інтересу.
8	<p>Еліта та її вплив на політику держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еліта як соціальний феномен, її значення в житті суспільства. 2. Роль еліти у процесі формування зовнішньополітичного курсу держави і прийняття зовнішньополітичних рішень.
9	<p>Ідеологічні концепції і доктрини у зовнішній політиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль ідеології у формуванні основних засад зовнішньої політики держави. 2. “Ізоляціонізм” 3. “Солідаризм” 4. “Ліберальний інтернаціоналізм”. 5. “Філософія виживання (Дипломатія виживання)” 6. “Планетаризм”.
10	<p>Інструменти зовнішньої політики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність інструменту зовнішньої політики. 2. Війна як інструмент зовнішньої політики. 3. Дипломатія як інструмент зовнішньої політики. 4. Санкції.
11	<p>Зовнішньополітичний потенціал держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив, культурно-науковий вплив, політичний вплив. 2. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави. 3. Залежність між зовнішньополітичним потенціалом та статусом держави 4. Силовий/несиловий вплив та зовнішньополітичний потенціал держави.
12	<p>Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття процесу розробки та прийняття зовнішньополітичних рішень 2. Лінійно-циклічні моделі прийняття зовнішньополітичних рішень 3. Умови прийняття зовнішньополітичних рішень у кризових ситуаціях.
13	<p>Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель організаційного процесу 2. Моделі "колективного" процесу прийняття зовнішньополітичного рішення. 3. Умови прийняття зовнішньополітичних рішень у кризових ситуаціях.
14	<p>Роль розвідувальних служб у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні завдання розвідки та інструменти їх виконання. Засоби збору розвідувальної інформації. 2. Предмет дослідження криптології. Значення криптографії і криптоаналізу для політики держави. 3. Контррозвідка, її основні завдання і сфера діяльності. Функції і засоби контррозвідки.
15	<p>Зовнішньополітична тактика та стратегія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішньополітичні акції та їх типи. Тактичні операції у зовнішній політиці та їх типи. Зовнішньополітична тактика. 2. Зовнішньополітична стратегія. Стратегічне партнерство та його параметри. 3. Етапи зовнішньополітичної стратегії України
16	<p>Роль «мозкових центрів» у розвитку зовнішньої політики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи формування „фабрик думки”. Класифікації „фабрик думки”. 2. Аналітичні центри в країнах ЄС. 3. Участь «фабрик думок» у формуванні зовнішньої політики країн Азії. 2. Українські аналітичні центри та їх роль у зовнішній політиці нашої держави.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Сутність термінів «політика», «зовнішня політика», «аналіз» та проблема їх наукового дефініювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення зовнішньої і внутрішньої політики держави. 2. Ідеалістичний підхід до сутності поняття “зовнішня політика”. 3. Трактуювання поняття “зовнішня політика” представниками реалістичної школи міжнародних відносин. 4. Трактуювання поняття «аналіз ЗП»
2	<p>Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи становлення аналізу зовнішньої політики та їх сутність. 2. Виокремлення напрямків аналізу зовнішньої політики. 3. Співвідношення традиційної та нової парадигм у аналізі зовнішньої політики. 4. Основні вітчизняні та зарубіжні аналітичні осередки та школи
3	<p>Зовнішня політика і зовнішньополітична діяльність: середовище і суб'єкти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції зовнішньої політики 2. Критерії ефективності зовнішньополітичної діяльності. 3. Роль «середовища» у процесі формування і реалізації зовнішньополітичної діяльності. 4. Суб'єкти міжнародних відносин, суб'єкти зовнішньої політики та суб'єкти зовнішньополітичної діяльності. Концепція «акторів». 5. Принципи і критерії суб'єктності. Типологія суб'єктів зовнішньої політики.
4	<p>Методологічні основи аналізу зовнішньої політики держав; методи, прийоми, засоби аналітичних досліджень зовнішньої політики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологічні підходи та вимоги до аналізу зовнішньої політики держав. 2. Класифікація аналітичних методів у зовнішній політиці.
5	<p>Природа і функціональність зовнішньої політики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення понять “світове лідерство” і “світове панування”. 2. Характерні риси держави – світового лідера. 3. Біологічний і психологічний підходи до трактування зовнішньої політики у працях Дж. Фулбрайта, Г. Моргентау, І. Горовіца, Х. Болдуїна, Дж. Бернарда.
6	<p>Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивні (фізичні) чинники, що визначають зміст зовнішньої політики держави, відносять 2. Суб'єктивні (нефізичні) чинники, що визначають зміст зовнішньої політики держави, відносять 3. Оберіть одну державу і визначте значення об'єктивних чинників (географічне положення; природні ресурси; демографічний потенціал та інші) для економічного та безпекового виміру зовнішньої політики обраної держави.
7	<p>Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стиль державного управління, його співвідношення з політичним режимом та вплив на формування зовнішньої політики держави. 2. Основні стилі державного управління (директивний, демократичний, ліберальний). 3. Оберіть одну державу і визначте ступінь впливу стилю управління лідера цієї країни для економічного та безпекового виміру зовнішньої політики обраної

	<p>держави.</p> <p>4. Гендерний підхід при аналізі діяльності керівників держави</p>
8	<p>Національний інтерес як основа зовнішньої політики держави</p> <p>1. Складові поняття “національний інтерес”.</p> <p>2. Характеристика національних інтересів держави</p> <p>3. Визначення пріоритетності національних інтересів.</p> <p>4. Захист національних інтересів держави в умовах війни</p>
9	<p>Національний інтерес як основа зовнішньої політики держави</p> <p>1. Національні інтереси України</p> <p>2. Концепція національної безпеки України.</p> <p>3. Розподіліть наведені національні інтереси України (територіальна цілісність; європейська інтеграція; членство в НАТО; енергетична безпека; інформаційна безпека; доступ до міжнародних фінансових ресурсів) за трьома групами:</p> <p>1 група - життєво важливі</p> <p>2 група - стратегічні</p> <p>3 група - поточні</p> <p>Відповідь обґрунтуйте.</p>
10	<p>Еліта та її вплив на політику держави</p> <p>1. Еліта як соціальний феномен, її значення в житті суспільства.</p> <p>2. Філософське трактування поняття “еліта”.</p> <p>3. Співвідношення еліти і правлячого класу в державі.</p> <p>4. Типи еліт, їхні функції.</p> <p>5. Роль еліти у процесі формування зовнішньополітичного курсу держави і прийняття зовнішньополітичних рішень.</p>
11	<p>Інституційний механізм реалізації зовнішньої політики</p> <p>1. Парламент, його компетенції.</p> <p>2. Роль глави держави у міжнародних відносинах, його конституційні повноваження у сфері зовнішньої політики.</p> <p>3. Уряд і глава уряду, їх компетенції. Форми дипломатичної діяльності урядів.</p>
12	<p>Інституційний механізм реалізації зовнішньої політики</p> <p>1. Міністерство закордонних справ, його місце у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики</p> <p>2. Організація діяльності дипломатичної служби.</p> <p>3. Роль спеціалізованих органів державного управління у реалізації зовнішньої політики.</p> <p>4. Значення роботи закордонних органів держави для її зовнішньополітичної діяльності.</p>
13	<p>Ідеологічні концепції і доктрини у зовнішній політиці</p> <p>1. Внутрішні чинники життєдіяльності держави та їх вплив на зовнішню політику.</p> <p>2. Визначення ідеології, її сутність.</p> <p>3. Функції ідеології в суспільстві.</p> <p>4. Роль ідеології у формуванні основних засад зовнішньої політики держави.</p>
14	<p>Ідеологічні концепції і доктрини у зовнішній політиці</p> <p>1. “Ізоляціонізм”</p> <p>2. “Солідаризм”, “Ліберальний інтернаціоналізм”.</p> <p>3. “Філософія виживання (Дипломатія виживання)”</p> <p>4. “Планетаризм”.</p>

15	<p>Інструменти зовнішньої політики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Війна як інструмент зовнішньої політики. 2. Дипломатія як інструмент зовнішньої політики. 3. Економічні санкції як інструменти зовнішньої політики. 4. <i>Практичне завдання</i> <p>Оберіть найбільш оптимальний інструмент зовнішньої політики (війну, дипломатію, економічні санкції) для держави в певних умовах та обґрунтуйте свою відповідь. Умова: що роботи державі А, якщо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - держава Б порушує міжнародні домовленості (по відношенню до держави А), але готова до переговорів. - держава Б здійснює економічний тиск та політичний шантаж на державу А. - держава Б застосовує збройну силу проти держави А.
16	<p>Інструменти зовнішньої політики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Енергетична дипломатія. 2. Віртуальна дипломатія у зовнішній політиці. 3. Інформаційний тероризм як інструмент зовнішньої політики. 4. Стратегічне партнерство як інструмент зовнішньої політики.
17	<p>Зовнішньополітичний потенціал держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ресурсний потенціал держави. Внутрішній та зовнішній потенціал держави. 2. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив, культурно-науковий вплив, політичний вплив.
18	<p>Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лінійно-циклічні моделі прийняття зовнішньополітичних рішень 2. Моделювання процесу прийняття рішень Г. Аллісона: аналіз підходів та критика. 3. Модель раціонального актора (Rational Actor Model, RAM).
19	<p>Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель організаційного процесу 2. Моделі "колективного" процесу прийняття зовнішньополітичного рішення. 3. Умови прийняття зовнішньополітичних рішень у кризових ситуаціях.
20	<p>Роль розвідувальних служб у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення та еволюція розвідувальних служб. 2. Основні завдання розвідки та інструменти їх виконання. Засоби збору розвідувальної інформації. 3. Сутність розвідки зв'язку. 4. Предмет дослідження криптології. Значення криптографії і криптоаналізу для політики держави.
21	<p>Роль розвідувальних служб у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика таємних операцій розвідувальної служби, відповідальність за їх здійснення. 2. Призначення і функції резидентури. 3. Контррозвідка, її основні завдання і сфера діяльності. Функції і засоби контррозвідки. 4. Проблема політизації розвідки

22	<p>Роль розвідувальних служб у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвідувальна здатність Європейського Союзу, її особливості і перспективи. 2. Співпраця розвідувальних служб Великої Британії і США у межах англо-американських “особливих відносин” як приклад ефективної і взаємовигідної міждержавної кооперації у розвідувальній галузі. 3. Бернський клуб, специфіка його діяльності. 4. Найвищі пріоритети американської розвідки на сучасному етапі. 5. Українська розвідка та зовнішня політика України.
23	<p>Зовнішньополітична тактика та стратегія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішньополітичні акції та їх типи. 2. Тактичні операції у зовнішній політиці та їх типи. Зовнішньополітична тактика. 3. Зовнішньополітична стратегія. Формування зовнішньополітичної стратегії.
24	<p>Зовнішньополітичний аналіз в структурі органів управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналітичні центри: «фабрики думки». Етапи формування „фабрик думки”. 2. Класифікації „фабрик думки”. 3. Вплив дослідницьких наукових центрів на прийняття зовнішньополітичних рішень. 4. Провідні «фабрики думки» у світі. 5. Українські аналітичні центри в зовнішньополітичній сфері.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Індивідуальна робота — це чітко структурована письмова роботи. Виконується на аркушах А4 (шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, поля 2, 2, 2, 1; нумерація сторінок обов’язкова) зшивається. Загальний обсяг має бути не менше 5 сторінок і не більше 15 сторінок.

Індивідуальна робота

Студент виконує один із варіантів індивідуальної роботи (обирає самостійно).

Варіант 1. Оцінка ефективності зовнішньої політики держави.

Студент обирає державу та період аналізу (перебування при владі президента / прем’єр-міністра / канцлера).

Студент визначає стратегічні цілі зовнішньої політики держави у вибраний період, зокрема: офіційно задекларовані цілі та реальні пріоритети.

Студент оцінює ефективність зовнішньої політики за трьома рівнями:

I. Стартовий потенціал і «ефективність старту» (який держава мала міжнародний статус держави на початку періоду правління обраного керівника обраної держави; наявні ресурси держави (політичні, економічні, військові, інформаційні); чи були чітко сформульовані зовнішньополітичні ініціативи нового керівника та чи супроводжувалися вони ефективною інформаційною стратегією).

II. Досягнення поставлених цілей (виділити критичні цілі та визначити ступінь їх реалізації; розкрити фактори, що сприяли або перешкождали досягненню цілей

III. Сформулювати висновки, у яких дати загальну оцінку ефективності зовнішньої політики у вибраній період, визначити ключові чинники успіху або провалу.

Варіант 2. Критичний аналіз зовнішньополітичних інструментів

Студент має вибрати конкретний інструмент зовнішньої політики (санкції, військові операції, дипломатичні переговори, інформаційні кампанії) держави (за власний вибором) та проаналізувати його використання обраною державою у конкретний період. Слід оцінити ефективність, сильні та слабкі сторони, можливі альтернативи.

Вимоги до індивідуальної роботи:

- друкований текст, обсяг 5-15 сторінок;
- список використаних джерел;
- наявність посилань на цитування, таблиці, статистичні матеріали;
- висловлювання власної думки.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Розміщення елементів курсу на освітній платформі Moodle
Використання проектора.

Підсумковий контроль

Питання на іспит

1. Проблема дефініювання поняття “зовнішня політика”. Найпоширеніші інтерпретації.
2. Внутрішня і зовнішня політика. Питання взаємообумовленості.
3. Трактатування зовнішньої політики у працях Дж. Франкела, В. Мадісона і В.Шахова, В. Веллейса.
4. Типи адаптації держави до зовнішнього середовища за Я. Петрасем.
5. Типи зовнішньої політики Дж. Розенау.
6. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин. Типи поведінки держави на міжнародній арені.
7. Національний інтерес, його природа. Основні складові національного інтересу.
8. Основні функції і засоби зовнішньої політики. Засоби реалізації зовнішньої політики.
9. Особливості суб’єктивного чинника у державному управлінні.
10. Основні стилі державного управління.
11. Сутність поняття “еліта”, її функції в суспільстві.
12. Співвідношення еліти і правлячого класу в державі. Типи еліт.
13. Роль еліти у процесі формування зовнішньополітичного курсу держави.
14. Вплив внутрішньодержавних чинників на формування зовнішньої політики.
15. Інструменти зовнішньої політики держави.
16. Функції глави держави у сфері зовнішньої політики.
17. Повноваження парламенту та уряду в процесі вироблення і здійснення зовнішньої політики.
18. Структура та основні функції міністерства закордонних справ.
19. Значення роботи закордонних органів держави для її зовнішньополітичної діяльності.
20. Розвідувальні служби держав, їхні основні операції.
21. Значення роботи закордонних органів держави для її зовнішньополітичної діяльності.
22. Основні функції розвідки. Проблема несанкціонованого витоку інформації.
23. Таємні операції розвідувальної служби.
24. Основні підрозділи розвідки за кордоном та їхні функції.
25. Основні функції стратегічної розвідки. Розвідувальна інформація.
26. Поняття інформаційної роботи розвідки, порівняння з науковою діяльністю.
27. Принципи інформаційної роботи розвідки.
28. Аналітичні центри: «фабрики думки». Етапи формування „фабрик думки”.
29. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив, культурно-науковий вплив, політичний вплив.
30. Методологія та методика аналізу зовнішньої політики.
31. Вищі органи державної влади, їхні повноваження у сфері зовнішньої політики.
32. Постійні і тимчасові органи у сфері зовнішньої політики.
33. Парламент, його компетенції.
34. Роль глави держави у міжнародних відносинах, його конституційні повноваження у сфері зовнішньої політики.
35. Уряд і глава уряду, їх компетенції. Форми дипломатичної діяльності урядів.
36. Міністерство закордонних справ, його місце у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики
37. Лінійно-циклічні моделі прийняття зовнішньополітичних рішень
38. Моделювання процесу прийняття рішень Г. Аллісона: аналіз підходів та критика.
39. Модель раціонального актора (Rational Actor Model, RAM).
40. Чинники, що впливають на формування та реалізацію зовнішньої політики держави

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Семестр 8

Навчальна дисципліна Аналіз зовнішньої політики

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ № 1

1. Сутність поняття “еліта”, її функції в суспільстві.
2. Національний інтерес, його природа. Основні складові національного інтересу.

Затверджено на засіданні

кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

Протокол № _____ від « _____ » листопада 20__ року

Завідувач кафедри _____ **О.В. Шевчук**

Екзаменатор _____ **І.В. Габро**

** Відповідь на кожне питання білету оцінюється 20 балів максимум*

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна форма

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання (8 семестр)

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усні відповіді на семінарських заняттях	2*24=48
2	Індивідуальна робота	12
3	Іспит	40
	Всього	100

1. Відповідь на семінарі оцінюється за 2-бальною шкалою, де:

Оцінка 2 бали ставиться у випадку:

студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями; правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти; висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка і завершена; мова добра.

Оцінка 1 бал ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь; при доборі фактів припускається незначних помилок; власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; мова добра.

Оцінка 0-0,5 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

аргументація слабка;
є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
мова спрощена;
студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
головного фактичного матеріалу не знає.

2. Індивідуальна робота оцінюється:

12 балів – роботу оформлено відповідно до встановлених вимог;
вступ структурований та містить обґрунтування актуальності теми, мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження і структуру роботи;
чітко визначено державу, період та (у разі варіанту 2) інструмент зовнішньої політики;
здійснено глибокий аналітичний розгляд поставленої проблеми:
– для варіанту 1 – комплексно проаналізовано стратегічні цілі, стартовий потенціал, ступінь досягнення цілей та загальну ефективність зовнішньої політики;
– для варіанту 2 – проведено критичний аналіз зовнішньополітичного інструменту, його ефективності, сильних і слабких сторін, запропоновано альтернативи;
використано релевантні наукові та аналітичні джерела, література оформлена відповідно до вимог;
висновки є логічними, аргументованими та мають виразний авторський характер.

8–11 балів – роботу оформлено відповідно до вимог;
вступ структурований (містить актуальність, мету, об'єкт, предмет, завдання дослідження та структуру роботи);
тема розкрита на достатньому рівні, проте аналітична складова подекуди замінена описом;
є незначні помилки або неточності в оформленні списку використаних джерел;
висновки сформульовані коректно, але є частково авторськими або недостатньо узагальнюючими.

4–7 балів – роботу загалом оформлено відповідно до вимог, однак у вступі відсутні окремі структурні елементи (мета, завдання, об'єкт або предмет дослідження);
тема роботи розкрита поверхово, аналіз носить фрагментарний або переважно описовий характер;
допущено помилки в оформленні літератури та/або використано обмежене коло джерел;
висновки наявні, але здебільшого відтворюють зміст роботи без належного рівня узагальнення.

0,5–3 бали – робота виконана з істотними порушеннями вимог до оформлення;
структура роботи неповна або логічно не вибудована;
розділи частково розкривають тему без належного аналітичного опрацювання;
список використаних джерел оформлено з численними помилками або відсутній;
висновки мають формальний характер або є слабо пов'язаними зі змістом роботи.
5. Допуск до іспиту – 20 балів.

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)

75-81	Добре	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66	Задовільно	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

9. Список рекомендованої літератури

1. Габро І.В., Шевчук О.В. Економічні санкції: виклики та можливості для сучасних держав // *Актуальні проблеми політики*. 2025. № 75. С. 220-225.
2. Гонтар З. Теоретичні та правові засади державного управління національною безпекою у сфері зовнішньої політики. 2019. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/handle/123456789/7026>
3. Зовнішньополітичні доктрини і стратегії: навч. посібн. / М. Г. Капітоненко, Г. М. Перепелиця, С. П. Галака та ін.; за ред. Г. М. Перепелиці. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021.
4. Декларація про державний суверенітет України // Верховна Рада України і Інститут законодавства. – К., 1996. – Т. 1 – Ст. 462.
5. Закон України “Про основні напрями зовнішньої політики України” // *Голос України*. 1993. – 24 липня.
6. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Київ: Видавництво: Віват, 2020. 256 с.
7. Коваленко А.О. Політичний аналіз і прогнозування. К.: Науковий світ, 2021. 201 с.
8. Міжнародні санкції як інструмент стримування російської агресії проти України : аналіт. доп. / [А. Бобровицький, Н. Гавриленко, А. Гончарук, І. Ус, Г. Широкий, Р. Юлдашев] ; за заг. ред. М. Паламарчука. Київ : НІСД, 2023. 76 с.
9. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навчальний посібник / Ю.О. Седляр. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. - 272 с.
10. Седляр Ю.О., Стадніченко О.І. Зовнішньополітичний аналіз: предметне поле дослідження та етапи становлення // *POLITICUS: науковий журнал*. 2016. №1. С. 228-231.
11. Седляр Ю.О. Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку. Ю.О. Седляр. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. Випуск 93 (Частина II). С. 43-50.
12. Стратегія національної безпеки України. Затверджено Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020/. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
13. Ткаля О.В. Національні інтереси та цінності як основа існування і розвитку національної держави. *Юридичний науковий електронний журнал*, № 4/2022. С. 58-61. http://lsej.org.ua/4_2022/12.pdf
14. Chernysh V. Intelligence as an instrument of state power and its use in international politics // *Kyiv-Mohyla Law & Politics Journal* # 8-9 / 2022-2023. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b739ada-d3bb-450c-8cbe-2695099989e7/content>
15. Chadeaux T. Conflict forecasting and its limits. *Data Science*. 2017. vol. 1. № 1-2, p. 7-17, URL: <https://content.iospress.com/articles/data-science/ds002#ref055>
16. Nye J. Soft power URL: http://www.foreignpolicy.com/Ning/archive/archive/080/SOFT_POWER.PDF
17. Rosenau J. *International Politics and Foreign Policy*. N.Y., 1969.
18. Manski C. Communicating uncertainty in policy analysis. // *PNAS*. April 16. – 2019. p. 116-122.
19. Gordon M Friedrichs, *Populist Minds Think Alike? National Identity Conceptions and Foreign Policy Preferences of Populist Leaders*, *Foreign Policy Analysis*, Volue 18, Issue 2, April 2022, orac004, <https://doi.org/10.1093/fpa/orac004>
20. Potter Philip B.K. *Methods of Foreign Policy Analysis* DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.34 – URL :

<https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-34?print=pdf>

21. Ryan K Beasley, Andrew R Hom, Foreign Policy in the Fourth Dimension (FP4D): Locating Time in Decision-Making, *Foreign Policy Analysis*, Volume 17, Issue 2, April 2021, oraa028, <https://doi.org/10.1093/fpa/oraa028>

22. Weimer D., Vining A. *Policy Analysis: Concepts and Practice*. New York, 2017. 470 p.